

ॐ

سنت جي تصوير

عرف

سنت جو اتهاس



ليکڪ ۽ چيائيندڙ:

مورؤمل چيننداس ڌانڌا "بيوطن"

"برهم ڪنري رتن"





سنڌ جي تصوير

عرف

سنڌ جو اتهاس



ليکڪ

موروث مل چيتنداس ڌانڌا "بيوطن"

"برهم ڪتري رتن"



# Sindh Ji Tasveer

alias •

## Sindh Jo Ithas

by:

Morumal Chetanidas Dhandha "Bewatan"  
"Braham Khatri Ratan"

Address : 65/48, Shyampur Road,  
Pratap Nagar, Sangarner-Jaipur.  
Ph : 0141-2790272

First Edition : 2004

Copies : 400



Printed by:  
Amar Bharat Offset Press  
Hathi Bhata, Ajmer  
Ph : 0145-2626372

صفحہ	چا بابت	جریان نمبر	صفحو	چا بابت	جریان نمبر
۲۴۷	(۱۴۱) تیرک سپاڻي		۲۴۲	(۱۱۰) ميلارام منگترام واسواڻي	
۲۴۷	(۱۴۲) ٽيلرام آسودومل		۲۴۲	(۱۱۱) تاج محمد آغا	
۲۴۷	(۱۴۳) پروفيسر چيٽن ماڙيوالا		۲۴۲	(۱۱۲) شيوارام قيرواڻي	
۲۴۷	(۱۴۴) چيلانند ناگراڻي		۲۴۲	(۱۱۳) قاضي محمد جان	
۲۴۷	(۱۴۵) قاضي عبدالرزاق عبدالسليم ميمڻ		۲۴۲	(۱۱۴) چڱتراء ايسرداس	
۲۴۷	(۱۴۶) تيرک وسنت		۲۴۲	(۱۱۵) آتمارام پرماتند لالواڻي	
۲۴۷	(۱۴۷) خانچند ايس. درياڻي		۲۴۲	(۱۱۶) مهراج وشنو ٽنارام شرما	
۲۴۷	(۱۴۸) احمد چاڱلا		۲۴۲	(۱۱۷) لطف الله بدوي	
۲۴۸	(۱۴۹) آغا صوفي		۲۴۲	(۱۱۸) محمد صالح عبدالواحد	
۲۴۸	(۱۵۰) روچيرام سڌاڻي		۲۴۲	(۱۱۹) پريمدماس ٽاراڻي	
۲۴۸	(۱۵۱) محمد عثمان ڏيپلاڻي		۲۴۲	(۱۲۰) گوتمول آڏواڻي	
۲۴۸	(۱۵۲) محمد اسلم علوي		۲۴۲	(۱۲۱) آئل رام	
۲۴۸	(۱۵۳) مرزا علي قلي بيگ مرزا فريدون بيگ		۲۴۲	(۱۲۲) اي. ڊيليو. مسوي	
۲۴۸	(۱۵۴) ٺاڪرداس آسودومل ورما		۲۴۲	(۱۲۳) نارائنداس ڪيٽومل ساڌواڻي	
۲۴۸	(۱۵۵) پاڻي گنگارام تلوڪچند		۲۴۲	(۱۲۴) شمس العلماء ڊاڪٽر عربن محمد دائود پوٽو	
۲۴۸	(۱۵۶) عبدالغفور هالاڻي		۲۴۲	(۱۲۵) پروفيسر هاسنند چانڊومل پنيپاڻي	
۲۴۸	(۱۵۷) فتحچند منگترام واسواڻي		۲۴۲	(۱۲۶) منوهرداس ڪوڙومل ڪلناڻي	
۲۴۸	(۱۵۸) بولچند وسومل راجپال		۲۴۲	(۱۲۷) مهراج نوار ڪاپرڪ روچيرام شرما	
۲۴۸	(۱۵۹) ويرومل هيومن مل ملاڻي		۲۴۵	(۱۲۸) تلسيداس آر. ٽلويجا	
۲۴۸	(۱۶۰) واڏومل مولچند		۲۴۵	(۱۲۹) مانسنگهه چوهرمل	
۲۴۹	(۱۶۱) حڪير فتح محمد سيوهاڻي		۲۴۵	(۱۳۰) ديوڪي ڦندن ڪٽري	
۲۴۹	(۱۶۲) ليالارام قيرواڻي		۲۴۵	(۱۳۱) ڄمڪي سيرومل	
۲۴۹	(۱۶۳) مهراج منوهرداس وشنو شرما		۲۴۵	(۱۳۲) حڪير لڪي سنگهه	
۲۴۹	(۱۶۴) لعلسنگهه هزاري سنگهه اجواڻي		۲۴۵	(۱۳۳) سندناس پنيون مل	
۲۴۹	(۱۶۵) نارائنداس ميوارام پنيپاڻي		۲۴۵	(۱۳۴) پروفيسر منگيارام اڏارام	
۲۴۹	(۱۶۶) رڱيومل موٽواڻي		۲۴۶	(۱۳۵) آسانند مامتورا	
۲۴۹	(۱۶۷) ايه بجايو		۲۴۶	(۱۳۶) حاسومل ايسرداس ماڪيجاڻي	
۲۴۹	(۱۶۸) پريداس عرف عرنامنگهه پيرومل آڏواڻي		۲۴۶	(۱۳۷) پريداس برهمچاري	
۲۵۰	(۱۶۹) پروفيسر ناگراڻي		۲۴۶	(۱۳۸) شيوڪ پوجراج	
۲۵۰	(۱۷۰) پروفيسر لوڪومل ڪيسواڻي		۲۴۷	(۱۳۹) دين محمد وفائي	
۲۵۰	(۱۷۱) گلي سارنگاڻي		۲۴۷	(۱۴۰) ٽيڪچند نولراء ٽاراچنداڻي	



صفحہ	چا بابت	جریان نمبر	صفحہ	چا بابت	جریان نمبر
۲۵۵	(۲۰۳) پروفیسر عبدالکریم سندیلو	۲	۲۵۰	(۱۷۲) گوپند پنجاہی	
۲۵۵	(۲۰۵) ماسٽر سہجرام تلوار راڻھائي		۲۵۰	(۱۷۲) گوپند مالھي	
۲۵۵	(۲۰۶) امر لعل ھٿورائي		۲۵۰	(۱۷۳) موتي رامواڻي	
۲۵۵	شاعر يعني ڪري		۲۵۰	(۱۷۵) فتحچند مينڱراج آڏواڻي	
۲۵۵	شعر ۽ شاعري		۲۵۰	(۱۷۶) ميراج ڪشنچند ٽوپنداس جيئلي	
۲۵۵	(۱) قاضي قاضن (قادن)		۲۵۰	(۱۷۷) ڪلياڻ بولچند آڏواڻي	
۲۵۶	(۲) شاه خيرالدين		۲۵۰	(۱۷۸) رام پرتاپراءِ پنجواڻي	
۲۵۶	(۳) پير محمد لکوي		۲۵۱	(۱۷۹) محمد ابراهيم اتصاري	
۲۵۶	(۴) شاه عبدالڪريم		۲۵۱	(۱۸۰) سترامداس جڙياسنگھائي	
۲۵۷	(۵) ديو چندر		۲۵۱	(۱۸۱) شامداس دولائي	
۲۵۷	(۶) شاه عنايت		۲۵۱	(۱۸۲) شيوارام لالا	
۲۵۷	(۷) مخدوم عبدالله		۲۵۱	(۱۸۲) ايس. اين. ڦيرواڻي	
۲۵۷	(۸) مڙوي ابوالحسن		۲۵۱	(۱۸۳) ساڏو ڪرشنڊاس	
۲۵۸	(۹) مخدوم عبدالرئوف ڀٽي		۲۵۱	(۱۸۵) محمد اسماعيل عرساڻي	
۲۵۸	(۱۰) مخدوم محمد ابراهيم ڀٽي		۲۵۱	(۱۸۶) انندرام ٽي. شهاڻي	
۲۵۸	(۱۱) صاحبڏنو فقير		۲۵۱	(۱۸۷) چتارام چينانند ڏوڏاڻي	
۲۵۸	(۱۲) شاعر عبداللطيف		۲۵۱	(۱۸۸) شيخ محمد ابراهيم	
۲۶۰	(الف) شاه جي رسالي جا شعر		۲۵۱	(۱۸۹) جهانمداس ڀاڻيا	
۲۶۱	(۱۳) علي محمد معين محمد امين		۲۵۱	(۱۹۰) آنندرام راجاڻي	
۲۶۱	(۱۴) مخدوم محمد هاشم فتوي		۲۵۲	(۱۹۱) علينواز جتوئي	
۲۶۲	(۱۵) مڙوي محمد خالق فتوي		۲۵۲	(۱۹۲) چينانند ڀاونڊاس لالواڻي	
۲۶۲	(۱۶) سوامي پراڻناٿ		۲۵۲	(۱۹۳) گوپند ڀاڻيا	
۲۶۲	(۱۷) پير محمد بقا		۲۵۲	(۱۹۴) گنگارام سمراٽ	
۲۶۲	(۱۸) روحل		۲۵۲	(۱۹۵) دادا جشن واسواڻي	
۲۶۲	(۱۹) مھراد فقير		۲۵۲	(۱۹۶) پروفيسر گھنشامداس چينانند	
۲۶۲	(۲۰) مخدوم عبدالرحيم گرهوڙي		۲۵۲	(۱۹۷) اندر ڀوجواڻي	
۲۶۲	(۲۱) عبدالوهاب (سچل)		۲۵۲	(۱۹۸) سگن آھوجا	
۲۶۲	(۲۲) لنواري ماسٽر محمد زمان		۲۵۲	(۱۹۹) هوندراج پارورام شرما	
۲۶۲	(۲۳) سيد ثابت علي شاه		۲۵۲	(۲۰۰) چندولعل ڪشنچند جڻسنگھائي	
۲۶۲	(۲۴) چئنراءِ بچومل ٿنڊ ”سامي“		۲۵۲	(۲۰۱) پروفيسر ڀوپتي هيراننداڻي	
۲۶۲	(۲۵) حاڪم سرفراز خان ڪلهوڙو		۲۵۲	(۲۰۲) ليالارام ڏيونڊاس رچنداڻي	
			۲۵۲	(۲۰۲) ڊاڪٽر مرليتر ڪشنچند جيئلي	

رد نمبر	نسخو	رد نمبر	نسخو
٢٦٤	(٥٧) ليکچر "خاڪي"	٢٦٤	سند
٢٦٥	(٥٨) فقير محمد صديق يا صادق	٢٦٥	سند
٢٦٥	(٥٩) محمد عايش "مڪمل"	٢٦٥	سند علي فقير
٢٦٥	(٦٠) پڳت قارو	٢٦٥	سند علي خان
٢٦٥	(٦١) سوامي گرم داس	٢٦٥	(٦٠) سيد ميان خير شاه "پوڊيسي"
٢٦٥	(٦٢) حفيظ	٢٦٥	(٦١) مير علي خير قانع ٺٽوي
٢٦٦	(٦٣) خليفو حاجي عبدالله	٢٦٦	(٦٢) دليرام صوفي "دلپت"
٢٦٦	(٦٤) شمس الدين "بلبل"	٢٦٦	(٦٣) آخوند محمد قاسم
٢٦٦	(٦٥) فقير محمد محسن "بيڪس"	٢٦٦	(٦٤) حمل ولد رستم خان لغاري
٢٦٧	(٦٦) مير حسام الدين راشدي	٢٦٧	(٦٥) محمد فضل شاه
٢٦٧	(٦٧) ميراج ليکچر شرم	٢٦٧	(٦٦) گل محمد "گل"
٢٦٧	(٦٨) گل فقير	٢٦٧	(٦٧) قطب شاه جيلانيان
٢٦٧	(٦٩) پوچراج چانڊومل موٽواڻي	٢٦٧	(٦٨) فقير قادر بخش (عبدالقادر) "بيل"
٢٦٧	(٧٠) حيدر بخش جتوئي	٢٦٧	(٦٩) حافظ حامد ٺڪڙ
٢٦٨	(٧١) سويراج نرملداس سجانسنڱاڻي	٢٦٨	(٧٠) مير حسن علي خان ٽالپر
٢٦٨	(٧٢) تولارام مينڱراج بالاڻي "عاجز"	٢٦٨	(٧١) سيد حاجي غلام شاه "گدا"
٢٦٨	(٧٣) حافظ عبدالله ٺڪڙاڻي "بسم"	٢٦٨	(٧٢) جيوٽسنڱه شيوڪرام سڻاڻي
٢٦٨	(٧٤) ڪشچند نير داس ڪٽري "بيوس"	٢٦٨	(٧٣) صورت سنگه همت سنگه
٢٦٨	(٧٥) محمد واصف	٢٦٨	(٧٤) فاضل ولد سيد حيدر شاه
٢٦٩	(٧٦) نواز علي جعفري "نيار"	٢٦٩	(٧٥) آخوند عبدالرحيم عباسي
٢٦٩	(٧٧) محمد بخش "گوجي"	٢٦٩	(٧٦) موريو فقير ولد پرسومل
٢٦٩	(٧٨) غلام علي "مسرور"	٢٦٩	(٧٧) مولوي غلام محمد
٢٦٩	(٧٩) ڊاڪٽر ايڇ. آء. سدارنگاڻي	٢٦٩	(٧٨) سيد مرتضي شاه
٢٦٩	(٨٠) پروفيسر منڱارام آڏارام ملڪاڻي	٢٦٩	(٧٩) مولوي عبدالغفور همايوني
٢٦٩	(٨١) سوامي ٻوڏراج لوڪومل واڏواڻي	٢٦٩	(٨٠) لالو پڳت
٢٧٥	(٨٢) ڊي. ڪي. منشارماڻي	٢٧٥	(٨١) مير عبدالنصير خان شيدادڻي "لنگي"
٢٧٥	(٨٣) نرمل جيوٽاڻي	٢٧٥	(٨٢) پير علي گوهر شاه
٢٧٥	(٨٤) محمد صديق گلاب خان "مسافر"	٢٧٥	(٨٣) فتح فقير ڪلهوڙو
٢٧٥	(٨٥) پروفيسر اين. وي. ٿڌاڻي	٢٧٥	(٨٤) عارف
٢٧٥	(٨٦) پاڻي آسرداس	٢٧٥	(٨٥) آسومل ڏانڊومل هر گڻ ڪٽري
٢٧٥	(٨٧) پڳت پير داس ڪٽري	٢٧٥	(٨٦) مولوي الله بخش "ابوچيو"



صفحہ	ڪتاب جي نام	جلد	ڪتاب	صفحہ
۲۸۵	(۱۲۰) رامچند ٽوڪي مل نئوي	۲۷۵	(۸۸) منگهارام ڪيوتولام "مسلمان"	۲۸۵
۲۸۵	(۱۲۱) سمجند نراجند نئوي	۲۷۵	(۸۹) ڏينداس ڪوتول ڪڻاڻي "آراد"	۲۷۵
۲۸۵	ليکڪن ۽ شاعرن جا سڏي ساعر ۽ مڪب ۽ اول ڪم	۲۷۶	(۹۰) ليڪراج ڪڻاڻي "عزيم"	۲۷۶
	باب تير هون	۲۷۷	(۹۱) لائڪراج ڏينداس ميرچندائي	۲۷۷
	سنڌ جا سورما ۽ شهيد ۽ اڳواڻ	۲۷۷	(۹۲) بولچند ڪيمچند رويائي "مستاق"	۲۷۷
۲۹۰	رحيم ۽ آپڪاري	۲۷۸	(۹۳) مولانا جلال الدين رومي	۲۷۸
۲۹۰	سنڌ جا سورما ۽ شهيد	۲۷۸	(۹۴) بلڪو تاراچند تاجرا "نعمان"	۲۷۸
۲۹۰	(۱) مهراج نهورام قيمتزار شرما	۲۷۸	(۹۶) ماستر چندر آسنداس ڌالي	۲۷۸
۲۹۰	(۲) پڳت ڪوتورام تاراچند	۲۷۸	(۹۷) جوتراج ليلارام "دڪايل"	۲۷۸
۲۹۱	(۳) ڪاسارام پيسالي	۲۷۹	(۹۸) نارائڻ گوڪلداس ناڻواڻي "شيام"	۲۷۹
۲۹۲	(۴) ڪيمون ڪاڻاڻي	۲۷۹	(۹۹) پرسرام ڪيرانند "صيا"	۲۷۹
۲۹۲	(۵) مهراج ڪيوتولام شرما	۲۷۹	(۱۰۰) مورمل چينداس ڏانڊا ڪٽري "بيوطن"	۲۷۹
۲۹۲	(۶) نارائڻ ديو آريه	۲۸۱	(۱۰۱) هرو سدارنگائي "خادم"	۲۸۱
۲۹۲	(۷) ديوان ڏينداس ۽ سندس پٽري ڏروپدي	۲۸۱	(۱۰۲) ليلارام ڪوتورام "پريس"	۲۸۱
۲۹۶	اڳواڻ، رحيم ۽ آپڪاري	۲۸۱	(۱۰۳) ڪيئلداس وليرام بيگواڻي "فاني"	۲۸۱
۲۹۶	(۱) سیت نالون مل جوتچند پوجواڻي ۽ سندس ڏاڏا	۲۸۱	(۱۰۴) چيمنديو ورما "بصرچ"	۲۸۱
۲۹۷	(۲) سیت وشداس نبالچند پارواڻي	۲۸۱	(۱۰۵) پريو جوتول ڇڳائي "وفا"	۲۸۱
۲۹۹	(۳) سیت هرچندرا ۽ وشداس پارواڻي	۲۸۱	(۱۰۶) هري گرو ڏنومل "دلگير"	۲۸۱
۳۰۰	(۴) سادو نولراءِ شوقيرام آڏواڻي	۲۸۲	(۱۰۷) وشداس پانڀيا "لڪل"	۲۸۲
۳۰۱	(۵) سادو ڪيرانند شوقيرام آڏواڻي	۲۸۲	(۱۰۸) ارڃن ديترام "سڪايل"	۲۸۲
۳۰۲	(۶) راءِ بيار ديوان ڪڙومل چندنمل ڪڻاڻي	۲۸۲	(۱۰۹) جيت گيانچند "ترنگ"	۲۸۲
۳۰۲	(۷) راج رشي ڏيارام ڏنومل ڇاڻي "سگما"	۲۸۲	(۱۱۰) پڳوان سي. ڏڏاڻي "پشپ"	۲۸۲
۳۰۳	(۸) ديوان ڪلبسنگ ديوان بھاسنگ ڇاڻي	۲۸۲	(۱۱۱) ماستر رانجين	۲۸۲
۳۰۴	(۹) پڳت روپچند جيامراءِ ڦارائي	۲۸۳	(۱۱۲) شيخ مبارڪ علي "ايار"	۲۸۳
۳۰۵	(۱۰) سادو گوڪلداس گرداس مل ٿا	۲۸۳	(۱۱۳) ارڃن ميرچندائي "شاد"	۲۸۳
۳۰۵	(۱۱) ويرومل بيگراج	۲۸۳	(۱۱۴) مولچند منگهارام بندراڻي ايم. ڪمل	۲۸۳
۳۰۶	(۱۲) وادومل گيانچند چڻاڻي	۲۸۳	(۱۱۵) بولچند تيرڏاس نارواڻي "آشا در ڪاپوري"	۲۸۳
۳۰۷	(۱۳) جسٽس حشمتراءِ خوبچند چڻاڻي	۲۸۳	(۱۱۶) گوردن محبوباڻي "پارتي"	۲۸۳
۳۰۷	(۱۴) مھڪي منگهارام گرو ڏنومل	۲۸۳	(۱۱۷) ڪمل ڪيولراماڻي "پياسي"	۲۸۳
۸	(۱۵) ڊاڪٽر چوڻتارام پرتاپراءِ گدواڻي	۲۸۳	(۱۱۸) ديال "آشا"	۲۸۳
۹	(۱۶) سادو ريجهومل ڪندنداس لاهوري	۲۸۵	(۱۱۹) لا نارائڻ گر اتومل ڏانڊا ڪٽري	۲۸۵

صفحہ نمبر	پڌا رابت	صفحہ نمبر	جریان نمبر	ڇا بابيت	صفحہ نمبر
۲۱۹	(۱۷) رام پوڄراج موٽوڻي	۲۰۹		(۳) ھندن جا ديوتا	۲۱۹
۲۲۰	(۱۸) پوروڻيسر شيوارام ڦيردائي	۲۱۰		(۴) قدير سنڌين جو ھندو ڌرم	۲۲۰
۲۲۰	باب چوڏھون			(۵) ھندن جا ڌرمي شاستر	۲۲۰
۲۲۱	ڌرم، مذھب، ڀنت ۽ گرنٽ			(۶) ھندن جا ورت	۲۲۱
۲۲۱	۱. ڌرم، مذھب، ڀنت ۽ گرنٽ	۲۱۱		(۷) ٻوڏي	۲۲۱
۲۲۲	(۱) ھندو ڌرم	۲۱۱		(۸) جيني	۲۲۲
۲۲۲	(۲) ٻڌ ڌرم	۲۱۱		(۹) سک	۲۲۲
۲۲۲	(۳) جين ڌرم	۲۱۲		(۱۰) مسلمان	۲۲۲
۲۲۲	ڀنت	۲۱۲		(۱۱) عيسائي	۲۲۲
۲۲۲	(۱) سک ڀنت	۲۱۲		(۱۲) پارسي	۲۲۲
۲۲۲	(الف) اُداسي	۲۱۲		(۱۳) يهودي	۲۲۲
۲۲۲	(ب) جڳياسي	۲۱۲	۵	ڌرمي آستان، تيرٿ ۽ پاڪ جايون	۲۲۲
۲۲۲	(۲) شَو ڀنت	۲۱۲		ھندن جا ڌرمي ۽ تيرٿ آستان	۲۲۲
۲۲۲	(۳) وشنو ڀنت	۲۱۲		(۱) ھنگلج ديوي مندر-مندر ۽ وڃڻ جا رستا	۲۲۲
۲۲۵	(۴) ديوي ڀنت	۲۱۲		(۲) اُڏيري لعل جو جتم آستان-نصرپور	۲۲۵
۲۲۶	(۵) درياھي ڀنت	۲۱۲		(۳) اُڏيري لعل جو قبر ۽ شھر اُڏيرو لعل	۲۲۶
۲۲۶	(۶) اُداسي ۽ جڳياسي ڀنت	۲۱۵		(۴) رامڏيو (راما پير) جو مندر	۲۲۶
۲۲۷	(۷) گلابداسي ڀنت	۲۱۵		(۵) پٿورو پير - قبر	۲۲۷
۲۲۷	(۸) راداسوامي ڀنت	۲۱۵		(۶) جهم پير - شَو مندر - ٿلاءَ	۲۲۷
۲۲۷	(۹) آريہ سماج	۲۱۵		(۷) ستين جا آستان	۲۲۷
۲۲۷	(۱۰) برھمو سماج	۲۱۶		(۸) گرو گورکناٿ جي ڌوڻي	۲۲۷
۲۲۸	(۱۱) صوفي مت	۲۱۶		(۹) راجاوير جو قبر	۲۲۸
۲۲۸	مذھب	۲۱۶		(۱۰) راجا برٿري آستان	۲۲۸
۲۲۸	(۱) مسلمانِي مذھب (اسلام مذھب)	۲۱۶		(۱۱) لڪي تيرٿ	۲۲۸
۲۲۹	(۲) شيخ	۲۱۷		(۱۲) ساڌ ٻيلو	۲۲۹
۲۳۰	(۳) عيسائي	۲۱۷		(۱۳) بکر ٻيٽ - جندپير	۲۳۰
۲۳۰	(۴) پارسي	۲۱۸		(۱۴) وسڻ شاھ ٽڪاڻو (آساڻو ٿڙ)	۲۳۰
۲۳۰	(۵) يهودي	۲۱۸		(۱۵) شاھپور ٿلھي جا سنت	۲۳۰
۲۳۰	بندڻي ۽ عبادت، پوڄا ۽ پاڻ، ورت ۽ شاستر	۲۱۸		(۱۶) حالڻي درٻار	۲۳۰
۲۳۱	(۱) ھندن جي پڄڻي، پاڻ ۽ پوڄا	۲۱۸		(۱۷) پرين جي درٻار	۲۳۱
۲۳۱	(۲) ھندو ڌرم جون نشانين	۲۱۹		(۱۸) سوائي صاحب جي مڙھي	۲۳۱



صفحہ	چا باب	جریان نمبر	صفحہ	چا باب	جریان نمبر
۲۲۶	۹۲ مسلمانن جون پاڪ جايون		۲۲۱	(۱۹) سڌن جو آستان	
۲۲۶	(۱) مڪلي ٽڪري- پير پلو		۲۲۲	(۲۰) ڪالي مندر	
۲۲۶	(۲) سوا لک پيرن جو مقام		۲۲۲	(۲۱) درياه شاه جو مندر	
۲۲۷	(۳) شاه عبدالڪريم جو قبو (بلڙي)		۲۲۲	(۲۲) رتنيشور مهاڊيو مندر	
۲۲۷	(۴) شهيد شاه عنايت قبو (جهوڪ)		۲۲۲	(۲۳) پير ڪوٽ	
۲۲۷	(۵) شاه عبداللطيف جو قبو- پٽ شاه		۲۲۲	(۲۴) ڪيمر ٿلهي وارا ساڌ	
۲۲۸	(۶) مخدوم نوح جي درگاه (هالا)		۲۲۲	(۲۵) ڀڳت چچلو (سمادڀون)	
۲۲۸	(۷) پير عثمان مروندي شهباز سيوهڻ		۲۲۲	(۲۶) سوامي ڌرمڌاس دربار	
۲۲۸	(۸) لنواري وارا پير- مسجد ۽ منارو		۲۲۲	(۲۷) موري جي دربار	
۲۲۹	(۹) منگهو پير- ڪراچي		۲۲۲	(۲۸) سنت گوبندڌاس دربار- مانڇيند	
۲۲۹	(۱۰) پير جو ڳوٺ - پير پاڳارو		۲۲۲	(۲۹) سنت همت سنگھ دربار	
۲۲۹	(۱۱) ٻڌل شاه جي درگاه		۲۲۲	(۳۰) پاربرهم (پارو فقير) آستان	
۲۲۹	(۱۲) سچل سائينءَ جي درگاه		۲۲۲	(۳۱) سنت ٽيڪونرام جي ڍب	
۲۲۹	(۱۳) سيد مهاولي شاه جو قبو		۲۲۵	(۳۲) پيراني مينگهورام دربار	
۲۳۰	(۱۴) شهاب الدين قادري درگاه		۲۲۵	(۳۳) حنس نروان جو آستان	
۲۳۰	(۱۵) سيد پني لڌو		۲۲۵	(۳۴) ميهڙ ۾ دربار	
۲۳۰	(۱۶) جند پير (خواجه خضر)		۲۲۵	(۳۵) قنبر ۾ دربار	
۲۳۰	(۱۷) قطب علي شاه جي درگاه		۲۲۵	(۳۶) شاداني دربار	
۲۳۰	(۱۸) فقير نصير محمد شاه جي درگاه		۲۲۵	(۳۷) لعل جو مندر (ڪراچي- منهوڙو)	
۲۳۰	(۱۹) خير الدين شاه جي درگاه		۲۲۵	(۳۸) گوڏر جو ٽاڪر ڏوارو	
۲۳۰	(۲۰) سخي هاشم شاه جي درگاه		۲۲۵	(۳۹) راڄ گهاٽ دربار- لٽو ننگر	
۲۳۰	(۲۱) مخدوم بلاول جو مقبرو		۲۲۵	ضلع ٿرپارڪر جي شهر ننگر پارڪر	
۲۳۰	(۲۲) شاه حيدر جي مزار			جي پسگردائيءَ جا آستان	
۲۳۰	(۲۳) مخدوم نور الله جو مقبرو		۲۲۵	(۴۰) گڻوڻڪ	
۲۳۱	(۲۴) مخدوم فاضل شاه درگاه (بڪيرا)		۲۲۵	(۴۱) ساڙ ڌڙو	
۲۳۱	(۲۵) مخدوم عبدالله		۲۲۶	(۴۲) انڇل سريا	
۲۳۱	(۲۶) روحل فقير جي درگاه		۲۲۶	(۴۳) ڀوڏيسر	
۲۳۱	(۲۷) نظر محمد شاه جي درگاه		۲۲۶	(۴۴) ويراواه	
۲۳۱	(۲۸) مخدوم عبدالرحمان		۲۲۶	(۴۵) گوڙي	
۲۳۱	(۲۹) وٽائي فقير جو قبو		۲۲۶	(۴۶) پارِي بندر	
۲۳۱	(۳۰) سيد محمد شاه		۲۲۶	(۴۷) ملير	

صفحہ	جریان نمبر	چا بابت	صفحہ	جریان نمبر	چا بابت
۲۷۸	۴	آزادي ملڻ بعد ڦل	۲۷۴	۲۵	کالي ديوي (حيدرآباد)
۲۷۸	۵	سنڌي وير ناريون	۲۷۴	۲۶	شَو جو ميلو- هوا بندر ڪراچي
		باب سترهون	۲۷۴	۲۷	لعل جو ميلو-منهوڙو ڪراچي
۲۷۹		بارماها ڏينهن يا ڏڻ	۲۷۴	۲۸	گچندو گھوٽ
۲۷۹	۱	هندن جا ڏڻ	۲۷۴	۲۹	سنت پُرسنارام
۲۹۵	۲	بوڏين جا ڏڻ	۲۷۴	۳۰	سنت هاتيرام
۲۹۵	۳	جينين جا ڏڻ	۲۷۵		(ب) مسلمانن جا
	۴	سڪن جا وڏا ڏينهن	۲۷۵		(۱) مخدوم نوح
	۵	مسلمانن جا وڏا ڏينهن	۲۷۵		(۲) منگچو پير
	۶	ڪرستانن جا وڏا ڏينهن	۲۷۵		(۳) لعل شهباز (قلندر شهباز)
		باب ارڙهون	۲۷۵		(۴) شاه عبدالڪريم
۷		راڳ، ساز ۽ پڳتيون	۲۷۵		(۵) شاه عنايت
	۱	راڳ يا ڳائڻ	۲۷۵		(۶) شاه عبداللطيف
۱۷		(۱) راڳ جي پٽدائش	۲۷۵		(۷) سيد مهاولي شاه
۲۹۷		(۲) راڳن جا نالا	۲۷۵		(۸) نظر محمد شاه
۲۹۸		(۳) مشهور ڳائيندڙ	۲۷۵		(۹) شهاب الدين قادري
۲۹۸		(الف) گوڻيو	۲۷۵		(۱۰) مخدوم عبدالرحمان
۲۹۹		(ب) سنڌ جي ڪوئل	۲۷۵		(۱۱) سخي هاشم شاه
۲۹۹		(ث) سنڌ جي بلبل	۲۷۵		(۱۲) چامر ڏاتار
۲۹۹		(د) ڪبير شاه جو شعر	۲۷۵		(ث) مقررہ ميلا
۳۰۰		(۳) گيتن جا قسم	۲۷۵		چيٽ ۽ اسوءَ جي چنڊ جا ميلا
۳۰۲	۲	ناچ ۽ اُن جا قسم	۲۷۵		گهوڙن جو ميلو
۳۰۵	۳	ساز يا ڳائڻ نچڻ جا سادن ۽ نالا			باب سورھون
۳۰۹	۴	پڳتيون ۽ پڳت	۲۷۶		هندستان جي آزاديءَ ۾ سنڌ
۳۰۹		(۱) پڳتيون يا سنگتيون	۲۷۶	۱	آزاديءَ جي هلچل
۳۱۰		(۲) پڳتيون وجهندڙ پڳت	۲۷۶	۲	آزاديءَ جي هلچل ۾ بهرو وٺندڙن جو احوال
۳۱۰		(۳) ناچو	۲۷۷	۳	آزاديءَ ۾ بهرو وٺندڙ
۳۱۰		(۴) راڳن جا ماهر	۲۷۷		(۱) پرش
۳۱۰		(۵) مسخرا	۲۷۸		(۲) استريون
۳۱۰		(۶) ٻاپا	۲۷۸		(۳) سزائون



✓ (۵۵) آسومل ڏاندومل هر گڻ ڪٿري ماستر - آسومل ڏاندومل هر گڻ ڪٿريءَ جو جنم ۱۵۰۰  
۾ پراڻن هالن ۾ ٿيو. هو سنڌي، پارسي ۽ عربيءَ جو مڪمل ڄاڻو هو. هي اسڪول ماستر هو. هي  
صوفي ويچار ڌارا جو شاعر هو ۽ ان سان گڏ هي حڪيم به هو. هن پنهنجي ڪافين ڪلام ۽  
جو ڪتاب ”ديوان آسو“ سنه ۱۸۷۰ع ۾ شايع ڪيو. ان بعد رسالو ”پريز غنچ“ ۽ ٻيون ڪيترائي  
سنگره ۾ ظاهر ڪيائين. هي جهوڪ شريف جي صوفي شاعرن جو مريد هو. گڏوگڏ يوگ ۽ ويدان  
جو پرچار ڪندو هو. هن جي شعر ۾ سنسڪرت ۽ عربيءَ جي ڏکين لفظن جو عجيب ميل  
آهي. انڪري هنکي نه هندو، نه وري مسلمان پوريءَ طرح سمجهي ٿا سگهن. هي تاريخ ۱۵ فبروري

صفحہ نمبر	چا بابت	جریان نمبر	مستند
۱۰۱	(۲۴) سنت همستسنگھ	۲۴۱	• ریختی باد نار
۱۰۱	(۲۵) پیگت گنوررام تاراچند	۲۴۱	۱۱) مہم ساد جو منارو
۱۰۱	(۲۶) سنت دوار کا پوری کتری (یم میادیو)	۲۴۲	(۲) میرن جا فیا
۱۰۹	(۲۷) گھندو گھوت	۲۴۲	(۲) دوترون گھرون جون ماژیون
۱۰۹	(۲۸) سنت هر دارام	۲۴۲	(۳) لواری، پیرن جي مسجد ۽ منارو
۱۰۹	(ب) هندو پیگت		باب پندرھون
۱۰۹	(۱) چٹنراء بچومل لُند (سامی)	۲۴۲	سنت، پیگت، درویش، پیر فقیر
۱۰۹	(۲) دلپتراء صوفي (دلپت)	۲۴۲	(الف) هندو سنت
۱۰۱	(۳) سائین ولاتتراء مَنشی پرتابراء	۲۴۲	(۱) پیگت پیگوان
۱۰۱	(۴) پیگت راسینگ ایسرداس کتری	۲۴۲	(۲) سڈ سواٹی صاحب (کتری)
۱۰۱	(۵) سائین جیوتسنگھ شیوکرار	۲۴۵	(۳) بابا قانورداس نکر
۱۰۱	(۶) دیوان صورت سنگھ حمت سنگھ	۲۴۶	(۴) بابو نارتھ کتری
۱۰۱	(۷) پیگت کیمون یا کیمن داس کتری	۲۴۷	(۵) پاٹو گریت صاحب
۱۰۱	(۸) ماستر آسورام ڈاندرام کتری	۲۴۷	(۶) سوامی بھگنیدی
۱۰۱	(۹) سوامی ڈرمداں موٹومل	۲۴۸	(۷) سنت پاربرحم (پارو فقیر)
۱۰۲	(۱۰) راجرشی ڈیارام گدومل شہاٹی	۲۴۹	(۸) سنت بالو پیگت کتری
۱۰۲	(۱۱) قانورداس لیٹارام واسواٹی (سادو واسواٹی)	۲۴۹	(۹) پاروشاہ حنراج سونارو
۱۰۲	(۱۲) سترامداس کوتارام	۲۵۰	(۱۰) قلیبی وارا ساد ڈیالداں ۽ ڈیارام
۱۰۲	(۱۲) پاٹی کلاچند رامچند گدواٹی	۲۵۰	(۱۱) رتن پیگت کتری
۱۰۲	(۱۳) سنت حاتیرام	۲۵۱	(۱۲) ایسرداس ٹکونرمل کتری
۱۰۲	(۱۵) امرورام وسٹ شاد سونارو	۲۵۱	(۱۳) وسٹ شاہ گیانچند سونارو
۱۰۲	(۱۶) سنت ولیرام	۲۵۲	(۱۴) پُرسنارام (پاپو پُرسن)
۱۰۲	(۱۷) سوامی راماند نارومل قانواٹی	۲۵۲	(۱۵) منگیارام پریر جي کتری
۱۰۲	(۱۸) سوامی هرنامداس آوتراء	۲۵۲	(۱۶) پاٹو شیوارام کتری
۱۰۲	(۱۹) دیالداں جیٹومل (حاتیر درویش)	۲۵۲	(۱۷) داتویر درویش مولچند مینگیراج عاجوارو
۱۰۵	(۲۰) تولارام مینگیراج بالائی "عاجز"	۲۵۵	(۱۸) ماستر نیپیراج
۱۰۵	(۲۱) سنت ٹیٹونرام چیلارام	۲۵۵	(۱۹) سنت کیشوداس
۱۰۶	(۲۲) ایسرداس پرمانند ٹیکیدار	۲۵۶	(۲۰) سوامی لیلشاه مہاراج کتری
۱۰۶	(۲۲) سوامی بودراج لوکومل واڈواٹی	۲۵۷	(۲۱) پاٹو گوہند داس
۱۰۶	(۲۳) پرمانند چوکسرام آسراٹی چنگھ	۲۵۸	(۲۲) سوامی گرداس کت وارو
۱۰۷	(۲۵) پاٹی پوجنداس	۲۵۸	(۲۳) ٹکونرمل جیٹومل کتری



صفحہ	چا بابت	جریان نمبر	صفحہ	چا بابت	سُر
۲۷۱	(۲۶) مخدوم عبداللہ		۲۶۷	(۲۶) سنت ۱۳ اندورام	
۲۷۱	(۲۷) وٹایو فقیر		۲۶۸	(۲۷) پگت پیروداس اتومل کتري	
۲۷۲	(۲۸) قطب علي شاه		۲۶۸	(۲۸) بودرمل چلرام (بابا مسترام)	
۲۷۲	(۲۹) فقیر نصیر محمد شاد		۲۶۹	(۲۹) پگت وادورام جیمت مل کلناڻي	
۲۷۲	(۳۰) مسکین هادي بخش شاه		۲۶۹	(۳۰) پگت چئسنگل چیتنداس کتري	
۲۷۲	میلا ورسین	۰۲	۲۷۰	مسلمانن جا پیر، فقیر و درویش	۰۲
۲۷۲	(الف) هندن جا		۲۷۰	(۱) پیر پاڳارو	
۲۷۲	(۱) راجا ویر		۲۷۰	(۲) مخدوم نوح	
۲۷۲	(۲) آڏیرو لعل		۲۷۰	(۲) پیر پنو	
۲۷۲	(۳) رامڏیو (راماپیر)		۲۷۰	(۳) منگهو پیر	
۲۷۲	(۴) پتورو پیر		۲۷۰	(۵) پیر عثمان شاه مروندی (لعل شهباز)	
۲۷۲	(۵) لکي تیرت		۲۷۰	(۶) شاه عبدالکریم	
۲۷۲	(۶) سڌ سواڻي صاحب		۲۷۰	(۷) شاه عنایت	
۲۷۲	(۷) ڦلهي وارا سڌ-کیمر		۲۷۰	(۸) شاه عبداللطیف	
۲۷۲	(۸) پاڳو نارنگ		۲۷۰	(۹) صاحبڏنو فقیر	
۲۷۲	(۹) پارو شاه		۲۷۰	(۱۰) روحل فقیر	
۲۷۲	(۱۰) پارو فقیر (پاربرحم)		۲۷۰	(۱۱) عبدالوهاب (سچل)	
۲۷۲	(۱۱) سڌ پیلو		۲۷۰	(۱۲) مراد فقیر	
۷۲	(۱۲) سنت رتن پگت		۲۷۰	(۱۲) پیدل شاه	
۷۲	(۱۲) سنت منگهارام		۲۷۰	(۱۳) سید مهاولي شاه	
۳	(۱۳) چچلو پگت		۲۷۱	(۱۵) فقیر قادر بخش "بیدل"	
۲	(۱۵) سنت کیشوداس		۲۷۱	(۱۶) فقیر محمد محسن "بیکن"	
	(۱۶) سوامي لیلاشاه		۲۷۱	(۱۷) نظر محمد شاه	
	(۱۷) سنت دوارکا پوري		۲۷۱	(۱۸) سید پني لدو	
	(۱۸) سنت گوبندداس		۲۷۱	(۱۹) شهاب الدین قادري	
	(۱۹) سنت همت سنگھ		۲۷۱	(۲۰) خیر الدین شاه	
	(۲۰) سنت ٹیئون رام		۲۷۱	(۲۱) سخي هاشم شاه	
	(۲۱) سڌو واسواڻي		۲۷۱	(۲۲) مخدوم بلاول	
	(۲۲) سنت پیروداس		۲۷۱	(۲۳) شاه حیدر	
	(۲۳) هنگلاج دیوي		۲۷۱	(۲۴) مخدوم نور الله	
	(۲۳) جهم پیر (شو مندر یر)		۲۷۱	(۲۵) مخدوم فاضل شاه	

صفحہ	جا بابت	حریران نمبر	صفحہ	جا بابت	حریران نمبر
۲۲۲	(۱۷) آخوند فتح محمد کاشف		۲۰۵	(۸) ست فقیر ماموئي	۰
۲۲۲	(۱۸) عبدالرحیم		۲۰۷	(۹) مومل راڻو	
۲۲۲	(۱۹) منشي آڌارام ٿانورداس میرچنداڻي		۲۰۹	(۱۰) نوري تماچي	
۲۲۲	(۲۰) دیوان کیولرام سلامتراء آڏواڻي		۲۱۰	(۱۱) سڻي میهار	
۲۲۲	(۲۱) قاضي ابراهیم		۲۱۲	(۱۲) سڻي پنجنون	
۲۲۲	(۲۲) دیوان کوڙومل چندنمل کلناڻي		۲۱۲	(۱۲) شاه عنایت	
۲۲۶	(۲۲) سیٹ آومل پوجواڻي		۲۱۵	(۱۲) شاه عبداللطیف جو	
۲۲۶	(۲۲) هاسارام			۷ لوک ڪٿائن کي امر ڪري ڇڏڻ	
۲۲۶	(۲۵) مرزان قليچ بیگ مرزان فریدون بیگ			خطاب ۽ لقب	۰.۷
۲۲۸	(۲۶) آومل ٹیکمداس		۲۱۵	(۱) سرکار جا ڏنل خطاب	
۲۲۸	(۲۷) دیوان نولراء شوقیرام آڏواڻي		۲۱۷	(۲) پبلڪ جا ڏنل لقب	
۲۲۸	(۲۸) قاضي حاجي احمد "منتخب"			باب بارهون	
۲۲۸	(۲۹) محمد فاضل شاه			لیکڪ ۽ شاعر	
۲۲۸	(۳۰) غلام علي		۲۲۰	لیکڪ ۽ شاعر یعنی کوي	
۲۲۸	(۳۱) میان محمد		۲۲۱	لیکڪ	۰.۱
۲۲۸	(۳۲) پریداس انندرام		۲۲۱	(۱) مؤلوي ابوالحسن	
۲۲۸	(۳۲) هیراند کیمسنڱه		۲۲۲	(۲) مخدوم جعفر بوبکین	
۲۲۸	(۳۳) سادو هیراند شوقیرام آڏواڻي		۲۲۲	(۳) عثمان احسانی	
۲۲۸	(۳۵) پیتامبرداس تولائي		۲۲۲	(۴) مخدوم ضیا الدین	
۲۲۸	(۳۶) ماسٽر جینانند		۲۲۲	(۵) سید ثابت علي شاه	
۲۲۸	(۳۷) ڈیغومل		۲۲۲	(۶) مخدوم محمد شریف	
۲۲۸	(۳۸) ٺهلرام لوگومل پنواڻي		۲۲۲	(۷) مؤلوي محمد حسین	
۲۲۹	(۳۹) مؤلوي محمد ابراهیم بختیارپوري		۲۲۲	(۸) مخدوم عبدالخالق لتوي	
۲۲۹	(۴۰) دیوان ڏیارام گدومل شهاڻي		۲۲۲	(۹) پنڊت بنسیدار	
۲۲۰	(۴۱) مرزان صادق علي		۲۲۲	(۱۰) محمد عبدالرضا واسع	
۲۲۰	(۴۲) جھمٽ مل نارمل		۲۲۲	(۱۱) آخوند عزیز الله	
۲۲۰	(۴۳) آخوند لطف الله		۲۲۲	(۱۲) غلام حسین محمد قاسم قریشي	
۲۲۰	(۴۴) دیوان بولچند گوڏومل		۲۲۲	(۱۲) سید میران محمد شاه	
۲۲۰	(۴۵) احمدخان تڳیو خان جلباڻي		۲۲۲	(۱۴) منشي نندیرام گدومل میراڻي	
۲۲۰	(۴۶) لیلارام وطن مل		۲۲۲	(۱۵) مسٽر نارائڻ جڳننات	
۲۲۰	(۴۷) حاجي امام بخش		۲۲۲	(۱۶) لکشمڻ دي. پرانجبي	



صفحہ	جاء بابت	جریان نمبر	صفحہ	جاء بابت	جریان نمبر
۲۲۵	(۷۹) پھلاجراء ليلا رام واسواڻي		۲۲۰	(۲۸) روجيرام گجومل ڪرپالاڻي	
۲۲۵	(۸۰) چيلانند سانولاڻي		۲۲۰	(۳۹) سويراج هاسانند آڏواڻي	
۲۲۶	(۸۱) پنڊت هوڻ لعل		۲۲۱	(۵۰) تاراچند شوقيرام آڏواڻي	
۲۲۶	(۸۲) گنپت راءِ		۲۲۱	(۵۱) چيلارام رتنسنگھ	
۲۲۶	(۸۲) پروفيسر تاراچند گاجرا		۲۲۱	(۵۲) ديوان ٺاڪر داس ناگراڻي	
۲۲۶	(۸۳) ڊاڪٽر تاراچند جيرامداس		۲۲۱	(۵۲) پير حسام الدين راشدي	
۲۲۶	(۸۵) ٿالورداس ليلا رام واسواڻي (سادو واسواڻي)		۲۲۱	(۵۳) واسومل جيرامداس	
۲۲۶	(۸۶) غلام محمد شاهواڻي		۲۲۱	(۵۵) پريتمداس حڪومتراءِ	
۲۲۶	(۸۷) مهاراج تيجورام روجيرام شرما		۲۲۱	(۵۶) ڪشنچند ڀاڳيا	
۲۲۷	(۸۸) ٺاڪر داس ٿڌاڻي		۲۲۱	(۵۷) منگياسنگھ مولچند	
۲۲۷	(۸۹) محمد بخش		۲۲۱	(۵۸) گهڻاشامداس رامداس	
۲۲۷	(۹۰) چانڊومل ڪٽري		۲۲۱	(۵۹) ايم. ايم. گدواڻي	
۲۲۷	(۹۱) هوتچند مولچند گربخشاڻي		۲۲۱	(۶۰) حڪيم ميان محمد حسن ميان محمود	
۲۲۷	(۹۲) سويراج نرملداس سڄانسنڱياڻي		۲۲۲	(۶۱) مولچند راڌاڪشن	
۲۲۸	(۹۲) چينمل پرسرام گلراجاڻي گلراج		۲۲۲	(۶۲) مهاراج ليڪورام شرما	
۲۲۹	(۹۳) پروفيسر موتومل گدواڻي		۲۲۲	(۶۲) واڌومل گنگارام ٿڌاڻي	
۲۲۹	(۹۴) ڪنولسنگھ پوهومل		۲۲۲	(۶۳) ديوان ليلا رام	
۲۲۹	(۹۶) لالچند امر ڏنومل جڳتياڻي		۲۲۲	(۶۵) پرمانند ميوارام رامچنداڻي	
۲۳۱	(۹۷) نارائڻداس رتن مل ملڪاڻي		۲۲۲	(۶۶) صاحبسنگھ چنداسنگھ شهاڻي	
۲۳۱	(۹۸) ڪندن مل هوداڻي		۲۲۲	(۶۷) نرملداس فتحچند سڄانسنڱياڻي	
۲۳۱	(۹۹) جهمت مل ڀاونائي		۲۲۲	(۶۸) پوجراج موٽواڻي	
۲۳۱	(۱۰۰) محمد صالح هالاڻي		۲۲۲	(۶۹) محمد صديق محمد يوسف ميمڻ	
۲۳۱	(۱۰۱) ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ		۲۲۲	(۷۰) عبدالمجيد ميمڻ	
۲۳۱	(۱۰۲) ليلا رام ماڪيجاڻي		۲۲۲	(۷۱) عثمان علي انصاري	
۲۳۱	(۱۰۲) ويرومل بيگراج		۲۲۲	(۷۲) بولچند ڏيارام	
۲۳۱	(۱۰۳) نرملداس ڌرمداس گربخشاڻي		۲۲۲	(۷۲) نانڪ يوسف	
۲۳۱	(۱۰۵) آسونمل ٽيڪچند گدواڻي (آڇاريه گدواڻي)		۲۲۲	(۷۳) ٽي. ڪي. شهاڻي	
۲۳۱	(۱۰۶) پرسرام شهاڻي		۲۲۲	(۷۵) گدومل ڪي. هرجاڻي	
۲۳۱	(۱۰۷) تاراچند ٽيلرام		۲۲۲	(۷۶) ليلا رام پريمچند واڌواڻي	
۲۳۱	(۱۰۸) پنڊت ٽوپڻ لعل شيوارام شرما		۲۲۲	(۷۷) ڏيارام وسڻ مل ميرچنداڻي	
۲۳۱	(۱۰۹) ديوان چئنراءِ بولچند		۲۲۲	(۷۸) پيرومل مهرچند آڏواڻي	

(۷) گلابداسي پنت۔ گلابداسي پنت جو پاڻي سري گلابداس پنجاپ واري وڌو. هنن جو متو ته ايشور کي ئي مڃڻ گهرجي. هو ڪنهن به ديوتا کي نه مڃيندا آهن يا هئا. انڪري اڪائي "سڏبا هئا. هنن جو مت ويدانت تي ٻڌل هو. هو سائن سوئن ۽ ڏاڳن ڦيڻن جي برخلاف هئا. سنڌ ۾ هن پنت جا ماڻهو رڳو ڳاڻ ڳڻيا هئا، هنن جي نسڪار جو لفظ آهي "جڻ مهراج". X



(۳) سائين ولاتراء منشي پرتابراء - ولاتراء جو جنم منشي پرتابراء ڪراڙ مل جي ٿر پراڻا هالا ضلع حيدرآباد سنڌ ۾ سنه ۱۸۲۵ع ۾ ٿيو. هن جا وڏا ڪامورا ۽ ميرن جا منشي هئا. جي صاحبيءَ ۾ منشي سڏائڻ ۾ فخر سمجهيو هو ۽ منشي سر تي ڪلنگي ڌاريندا هئا. سندس لکپڙهه ڪرڻ ۽ ڪاروبار سنڀالڻ جو هو. ولاتراء جي شادي ڪرائي ويئي ۽ کيس تپيدار جي نوڪري ملي. نوڪري ڪندي ڪي چوڪون ڪيائين، جن لاءِ کيس پوڳڻو پيو. ان وقت هن کي گيتا پڙهڻ ويراڳ لڳي ويو. وري هن کي تپيداري ملي. پر نوڪري ڪندي به پڳوان جو پڇڻ ڪندو رهيو. ”هٿ هاج ۾ دل دلدل ڏي“ بندگي ڪندي رچي لعل ٿي ويو. هن جون ڪيتريون ئي ڪرامتون ظاهر ٿيون. ماڻهو کيس ”سائين ولاتراء“ ڪري ڪوٺيندا هئا. ڪيترا ئي سندس شش ٿيا، جي پهرين هالن ۾ تپيدار هو، پوءِ لاڙڪاڻي ۾ ٿيو. ان بعد موٽي هالن ۾ آيو. جتي روز صبح ستسنگ ڪندو هو. جتي ڪئين ماڻهو ٻڌڻ لاءِ ايندا هئا. سندس اوطاق گويا هڪ ٽڪاڙو ۽ مسافر جي بڻجي ويندو هو، جو ٻاهران ماڻهو به چڱي انداز ۾ ايندا هئا. هن کي به پڇڻ هئا. هڪ ڀيرو لارام پيو ڪيولرام. ڪنهن ڳالهه تان پتن کان ناراض ٿي ڪن شهن سان گڏ گهران نڪري اچي پتن تي پهتا. پوءِ سندس ٻارن کي خبر پيئي، سي ڪن پئڻچن سان گڏجي اچي سائين جن کي منهن ڪرڻ لڳا ته واپس گهر هلو. پر سائين جن نه ڪئي. چيائون ”بابا ڏيهه ڇڏڻ ۽ ڏيهي ڇڏڻ اڃا آهن.“ پر اسين الوداع ڪري ٿا وڃون. ”هاڻي هالا ٿيندا پالها.“ ۽ ”قبر ٿيندو غبر.“ ۽ پڇ ته هالا ڦٽي ويا. سائين جن جي اولاد مان ڪوبه ڪونه رهيو ۽ پاڻ اچي قبر ۾ رهيا. قبر جي

✓ (۲۰۵) ماسٽر سيجرام ٿيلرام راڱهاڱي - ماسٽر ٿيلرام سيجرام راڱهاڱي سنه ۱۸۷۷ع ۾ جنم ورتو.  
هن سنڌي ٽ سنڌي ڊڪشنري نالي ”سج ڪوش“ لکي تيار ڪئي، جنهن ۾ ۵۰۰۰۰ لفظ  
پر ڇپائي ڪونه سگهيو ۽ سنه ۱۹۳۲ع ۾ اها ڪتاب ۽ ۱۸۷۷ع ۾ پڙهيو. ✕



✓ (۳۲) دلپترام صوفي "دلپت" دلپترام سيوهڻ ۾ سنه ۱۷۶۵ع ۾ ڄائو. هي سنڌي ۽ اُڙدوءَ جو سٺو ڄاڻو هو. هي قداور هو. اڪيون سدائين لعل رهنديون هئس. حشمت وارو هو. سهڻي ۽ شاندار هيس. عابد ۽ زاهد هو ته توڪلي به هو. روز سچ لئي کانپوءِ سيڌي پاڌي ڄاڻ پاڻيءَ جا دلامت اونڌا ڪرائي ڇڏيندو هو ته سپاڻي جا پاڳ سپاڻي سان. هي پهريائين مسر ڪامدار هو. هن جي سنت آسرداس سان ملاقات ٿي، اُنجو اهڙو اثر هن تي پيو جو مسر ڪامداريءَ جي استعفا ڏياري موڪليائين. هي حاذق حڪيم به هو. پوءِ ايشوري پڳتي ۾ ويو. دلپترام جون اڪيون پڳت آسرداس جي اکين ۾ کپي ويئون.

”چارئي عين چپي ويا، گجهيءَ روز گتا.“

پوءِ هي سيوهڻ ڇڏي حيدرآباد ۾ اچي پرست صوفي سنت پاڻي آسرداس وٽ رهندو چيلو ٿيو. پاڻي آسرداس به پنهنجي سخاوت ۽ دنيوي ويراڳ کان مشهور هو. دلپترام به سڀ ڪجهه هو. هن به ساميءَ وانگي ڪيترائي بيت چيا آهن. هي ۸۲ ورهين جي ڄمار ۾ سنه ۱۸۲۹ع، ديولڪ پڌاريو. دلپت جي شاعريءَ کي گڏ ڪري پروفيسر ايم. جي. لڪر ۽ گدومل هرڃاڻيءَ ڇپائي آهي. دلپت کي هڪ نياڻي ۽ ٻه پٽ هئا. سندس ٻائيءَ جو پستڪ ڪيشورام سپاهي ملائي رکيل آهي. سندس بيت جو نمونو ڏجي ٿو:

”جن صحيح سڃاتو پاڻ کي، سي سڀ کي ڪن سلام - تجي ديهه ايمان کي، ٿيا گولن جا به غلام  
 سي جوڳي جفائون ڪري، رڙهي گڏيا رام - فرق ٿيا فرقن ڪون، ساڙي ڪفر اُلام  
 ’دلپت‘ وڏي وڏي دل جي، ٿي سنڌي هام - لئي سڀ ملال، اتون آديسين جي.“

(۸) ماستر آسورام ڏاندورام - سنت آسورام جو جنم برهم ڪٿري ڏاندورام نڪ هرڳڻ جي  
پهر ٻه ڏينهن ۾ ۱۸۵۴ع ۾ ٿيو. هن سنڌي ورنيڪيولر فائينل امتحان پاس ڪري ٽيچرس  
ٽرنيٽي ماستري ڪئي. هن نوڪري ڪندي ڳوٺ ڦڪن تعلقي لاڙڪاڻي ۾ هڪ صوفي مُرشد  
۽ پڳوان جي پڳتي ڪندو رهيو. شاعر ۽ حڪيم به هو. پڇن ڪافيون سلوڪ ٺاهيندو لکندو  
۽ يوناني حڪمت ڪندو هو. ڪن کي دوائون مفت ڏيندو هو ته ڪن کي نسخا لکي ڏيندو  
۽ ٺاهيل پڇن ڪافين وغيره جو ڪتاب لکيو ۽ نالو ڏنائينس ”ديوان آسو“ پر ڇپايائين ڪونه.  
اهو ڪتاب سندس اولاد وٽ سانڍيل آهي. هي صوفي هئڻ سبب بلڙي ۽ جهوڪ شريف ويندو  
۽ صوفين سنتن جي زيارت ڪري ايندو هو. جهڙوڪ شاه عنايت، شاه عبدالڪريم. هن جو  
پيلو هو، جو اڄ ڪلهه سنت ٿيئونرام ٿو ڪوٺجي ۽ مشهور آهي. آخر هي تاريخ ۱۵ فيبروري  
۱۹۹۷ع برابر ۱۸ مانگهه سنبت ۱۹۹۷ وڪرمي پرلوڪ پڌاريو. سندس پوٽا ڪوٽا، انڊور، حيدرآباد  
ناگپور ۾ رهندا آهن ۽ سندن آڪهه مان ڪي اڃا هالن ۾ رهندا آهن.